

Panu Itsepäisesti

□ **Vaikka** olen syntynyt keisarin alamaiseksi, en sattuneista syistä kuitenkaan muista, mitä suomalaiset lähimmäiseni sanoivat, kun kuulivat Svinhufvudin — sen "Vinhuutin" — julistaneen Suomen tasavallaksi. Olinkin tosin vasta kolmen vuoden, neljän kuukauden ja kahden viikon ikäinen. Ensimmäiset selvät muistonikin ovat vasta hieman myöhemältä ajalta.

□ **Itsenäisyyspäivän** juhlimisen aloittamista en millään pysty ajoittamaan. Sensijaan muistan varhaisesta lapsuudestani alkaen joka vuosi toistuneet kaksi paraatipäivää, helmikuun 3:nneen ja toukokuun 16:nneen, edellisen kaikkein parhaiten, koska se sattui olemaan myös isäni syntymäpäivä. Oulussa 2. helmikuuta 1918 alkanut kapina oli 3. 2. päättynyt punaisten antautumiseen, kun vastikään tehtävänsä ryhtynyt kenraali Mannerheim oli lähettänyt Ouluun eteläpohjalaisen apujoukon.

Näiden eteläpohjalaisten muiston kunnioittamiseksi meillä on Eteläpohjalaisten patsas Mannerheimin puiston laidassa historiallisen Snellmanin kartanon kohdalla. Ilpo Saxénin veistos. Valkoisella puolella kaatuneiden sankarihauta on Tuomiokirkon juurella. Lakki — päästä!

□ **Toukokuun 16:s** oli se päivä, jolloin vapaussodassa voitajaksi selviytynyt valkoinen armeija järjesti Helsingissä voittoparaatin. Mannerheim, "Valkoinen kenraali", ratsasti silloin pääkaupunkiin, jossa sinne pakomatkaltaan Vaasasta palannut Svinhufvudin hallitus ynnä Helsingin pormesta-

ri ynnä muut ottivat hänet vastaan. Näin äskettäin Helsingissä kolme tuosta paraatista otettua elokuvaa, jotka mainio nuori historiantutkija, apulaisprofessori Ohto Manninen oli taitavasti yhdistänyt kokonaisuudeksi. Hän myös selosti tuon päivän tapahtumia.

□ **Paraati 16. 5. 1918** oli tietysti samalla suuri näytös. Ennen kaikkea Mannerheim halusi näyttää helsinkiläisille ja niille harvoille ulkomaalaisille, jotka siellä olivat, että sodan olivat voittaneet suomalaiset, eivät saksalaiset, jotka olivat ehtineet Helsingin valloittajiksi ja valtaa pitäneiden punakaartien nujertajiksi. Mannerheim kun ei ollut ollut lainkaan innostunut saksalaisten avusta.

□ **Suojeluskuntalaisena** ehdin sitten itekin marssia monta kertaa niin Oulun kuin Helsingin paraateissa. "Katse oikeaan — päin!" Kaikki eivät tietenkään iloinneet näistä juhlapäivistä, sillä valitettavasti vuoden 1918 haavat kirvelivät. Sitten tuli vuosi 1939 ja talvisota, josta jokainen jo jotain tietää. Tapahtui ihme, suomalaiset unohtivat keskinäiset erimielisyytensä. Onneksi, sillä muuten ei tässä paljon kirjoiteltaisi.

□ **Talvisodan** jälkeen ei ollut enää mielekästä pitää helmikuun 3:nneen eikä toukokuun

16:nneen paraateja. Puolustusvoimien lippujuhlapäiväksi tuli nyt Mannerheimin syntymäpäivä, 4. kesäkuuta. En muista tuliko vielä 1940. Olin silloin alikersanttina Joroisissa opettamassa nostomiehille "kivääri olalle — vie".

□ **Itsenäisyysjuhlasta** en saa vieläkään otetta ennen 1944:n syksyä. Minut oli juuri kotiutettu lapinsodasta, kun kesäpitäjäni sk. -aluepäällikkö Lassi Isola otti yhteyttä ja määräsi minut pitämään juhlapuheen 6. 12. Oulunsalon nuorisoseurantalossa. Taidettiin työntää paperit kouraan, että tee siitä puhe. Ja luutu. . . tarkoitan: toimittaja sanoi, että kyllä, herra kapteeni. Oli suojeluskunta lakkautettu tai ei, niin kommentosuhheet pelasivat.

□ **Puheestani** en muista mitään, mutta paluun kotiin seuraavana aamuna pikkupakkasessa muistan. Odotimme onnikkaa (tai seka-autoa) aamupimeässä. Se tuli Salonpäästä, oli tupaten täysi ja ajoi ohi. Isola nykäisi, ja silloin mentiin. Auto pysähtyi tunnempaan. Me saimme sen kiinni ja ehdimme kavuta katolle. Ja sitten mentiin mutkan eli Kempeleen kautta suoraan Ouluun. Aluepäällikkö ja juhlapuhuja makasivat pitkin pituuttaan ja pitivät henkensä edestä kiinni.

Itsepäisesti tultiin Ouluun eivätkä kalossitkaan olleet tiptahtaneet.